

L. W. kr. 36.153/89.

Sprawozdanie

Wydziału krajowego w przedmiocie budowy domu przedpogrzebowego na składanie zwłok sekeyonowanych w c. k. krakowskich zakładach uniwersyteckich.

Wysoki Sejmie!

Ponieważ stara trupiarnia szpitala św. Łazarza w Krakowie była już bardzo zniszczona i jako taka celowi swemu nie odpowiadała, przeto wyznaczył Wysoki Sejm w budżecie powyższego szpitala na rok 1887 kwotę 5.567 zł. w. a. na postawienie nowej trupiarni. Uzasadniając podówczas budowę nowej trupiarni, podał Wydział krajowy Wysokiemu Sejmowi jako główny powód tę okoliczność, że zwłoki, sekeyonowane w c. k. klinikach akademickich, przewożone ztamtąd do starej, źle urządzonej trupiarni, musiałyby zatruwać powietrze ze szkodą dla stosunków sanitarnych szpitala i tej części miasta. Wprawdzie za zezwoleniem Rady miasta Krakowa, składano zwłoki sekeyonowane od r. 1880 z powodu złego stanu trupiarni szpitalnej w miejskim domu przedpogrzebowym na cmentarzu, lecz w jesieni r. 1886 cofnęła Rada miejska to pozwolenie, dlatego udaliśmy się podówczas do Wysokiego Sejmu z prośbą o kredyt na nową trupiarnię.

Gdy jednak wkrótce po uchwaleniu przez Wysoki Sejm owego kredytu sprawa wybudowania projektowanego od wielu lat zakładu dla anatomii patologicznej przez c. k. Rząd na nowo poruszoną została i zdawała się już bliską urzeczywistnienia, Wydział krajowy wstrzymał połączony ze znacznymi kosztami projekt postawienia nowej trupiarni w nadziei, że niebawem w trupiarni zakładu anatomii patologicznej znajdą pomieszczenie zwłoki sekeyonowane, które ztamtąd wprost na cmentarz będą przewożone.

Żeby zaś uzyskać tymczasowe dalsze pomieszczenie dla zwłok, przedstawiliśmy stan rzeczy magistratowi miasta Krakowa, skutkiem czego zezwoliła Rada miejska na dalsze używanie miejskiego domu przedpogrzebowego aż do czasu, jak się zdawało, niedalekiego, gdy stanie zakład dla anatomii patologicznej.

Ażeby zaś mieć gdzie składać zwłoki szpitalne, nim je zabiorą do sekcji zakłady uniwersyteckie, uchwalil Wydział krajowy wybudować prowizoryczną stację dla nieboszczyków, co też uskutecznilo kosztem 1.182 zł. 99 ct. w. a.

Tymczasem sprawa od tylu lat zapowiadanej przez c. k. Rząd budowy zakładu anatomii patologicznej ociągała się z roku na rok, aż w końcu Rada miasta Krakowa, wobec tego, iż nie można przewidzieć, kiedy nareszcie zakład ten stanie, a tem samem, kiedy miejski dom przedpogrzebowy zostanie opróżniony ze zwłok sekeyonowanych, uchwaliła na posiedzeniu z 19. czerwca 1888, iż tylko do końca 1888 będzie mógł być miejski dom przedpogrzebowy używany na powyższy cel — i to nieodwołalnie.

Wobec tego udaliśmy się w odezwie z 17. września 1888 L. W. 36639 do c. k. Namiestnictwa z prośbą o polecenie władzom uniwersyteckim, ażeby albo obmyśliły w zakładach klinicznych stosowne pomieszczenie dla zwłok tamże sekeyonowanych albo ze swej strony uzyskały w tym celu zezwolenie Rady miejskiej na dalsze użytkowanie miejskiego domu przedpogrzebowego na czas aż do postawienia zakładu dla anatomii patologicznej; szpital bowiem nie może ze względów higienicznych przyjmować ulegających tak łatwo rozkładowi zwłok sekeyonowanych, a nowo wybudowana „stacja dla nieboszczyków“ może służyć jedynie na chwilowe złożenie zwłok, nim je zabiorą do sekcji zakłady uniwersyteckie.

Na wezwanie c. k. Namiestnictwa obradowała nad tą kwestyą na miejscu w Krakowie komisya, złożona z delegata c. k. Namiestnictwa i profesorów krakowskiego fakultetu

medycznego ze współudziałem przewodniczącego komitetu administracyjnego, fizyka miejskiego i dyrektora budownictwa.

Komisya, nie znalazłszy odpowiedniego miejsca w ubikacjach klinicznych na składowanie zwłok sekcyonowanych, uznała za potrzebne, by c. k. starostwo w Krakowie w imieniu c. k. Rządu i szpitala św. Łazarza udało się do Rady miejskiej i wyjednało u niej uchwałę, zezwalającą na dalsze używanie na powyższy cel miejskiego domu przedpogrzebowego aż do czasu wybudowania zakładu anatomii patologicznej, w którym to zakładzie znajdować się będzie na cel wskazany urządzona trupiarnia.

Na prośbę, wniesioną w powyższym duchu przez c. k. starostwo pod dniem 18. grudnia 1888 l. 500 do prezydenta miasta Krakowa uchwaliła Rada miejska na posiedzeniu z dnia 27. listopada 1888 zezwolić na składanie zwłok sekcyonowanych w miejskim domu przedpogrzebowym aż do końca r. 1889, a zarazem wezwać Wydział krajowy oraz c. k. Uniwersytet, ażeby na gruncie cmentarnym postawiono własny dom przedpogrzebowy. Wydział krajowy w odezwie swej z dnia 17. września 1888 LW. 36639, wystosowanej do c. k. Namiestnictwa, starał się wykazać, iż zdaniem naszym obowiązek postarania się o prowizoryczne umieszczenie dla zwłok, sekcyonowanych w c. k. zakładach uniwersyteckich, aż do czasu wybudowania zakładu anatomii patologicznej ciąży na c. k. zakładach uniwersyteckich, które w celach naukowych korzystają ze zwłok szpitalnych.

Lecz c. k. Namiestnictwo w odezwie z dnia 12. maja 1889 l. 22102 oświadczyło, iż c. k. Rząd nie przyczyni się wcale do budowy tego domu przedpogrzebowego, gdyż szpital św. Łazarza winien w myśl postanowień §§. 61. i 62. statutu dostarczać zwłok c. k. zakładom uniwersyteckim i odbierać je napowrót do pogrzebania; zakłady te zaś mają tylko obowiązek ze szpitala zabierać własnym kosztem zwłoki i po zużytkowaniu takowe napowrót do szpitala odstawić.

A ponieważ truparnia szpitala nie jest obecnie do użycia, powinien szpital własnym kosztem postawić dom przedpogrzebowy.

Wobec tego poleciliśmy inżynierowi szpitala św. Łazarza sporządzić plan domu przedpogrzebowego. Relacją z dnia 12. sierpnia b. r. l. 289 (L. W. 36153/89) przedłożył nam komitet administracyjny plan i kosztorys, opiewający na 2.050 zł. a z urządzeniem 3.000 zł. Kopia planu i odpis kosztorysu, które zwróciliśmy komitetowi administracyjnemu celem przedłożenia magistratowi do zatwierdzenia, znajdują się przy akcie L. W. 36153/89.

Równocześnie upoważniliśmy komitet do podjęcia rokowań z magistratem a względnie Radą miejską celem uzyskania a) bezpłatnie stosownego miejsca dla projektowanego budynku, b) pozwolenia na dalsze składanie zwłok sekcyonowanych w miejskim domu przedpogrzebowym, aż do czasu, gdy stanie szpitalny dom przedpogrzebowy, którego budowa z wiosną po uchwaleniu przez Wysoki Sejm potrzebnej na ten cel kwoty będzie mogła być rozpoczętą.

Przedstawiwszy ważność i nagłość niniejszej sprawy, wnosi Wydział krajowy:

Wysoki Sejm raczy w Rubr. XI. poz. 48/2 budżetu funduszu szpitala św. Łazarza w Krakowie na r. 1890 wstawić jako wydatek nadzwyczajny kwotę trzech tysięcy (3.000) zł. na budowę i urządzenie domu przedpogrzebowego na cmentarzu krakowskim.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkim Księstwem Krakowskim.

Lwów dnia 30. sierpnia 1889.

Marszałek krajowy:

Tarnowski w. r.

Sprawozdawca:

Dr. Franciszek Hozard w. r.

Członek Wydziału krajowego.